

เครื่องทอง

ครูเนื่อง แผงสีคำ

เนือง แผงสีคำ
ครูช่างทอง
จังหวัด เพชรบุรี

ชื่อ-สกุล
 วัน เดือน ปีเกิด
 การศึกษา

ที่อยู่

โทรศัพท์
 ที่ทำงาน

บิดามารดา
 ชื่อบิดา
 อาชีพบิดา
 ชื่อมารดา
 อาชีพมารดา
 เป็นบุตรคนที่

ครอบครัว
 ชื่อสามี
 อาชีพ
 บุตรรวม ๖ คน

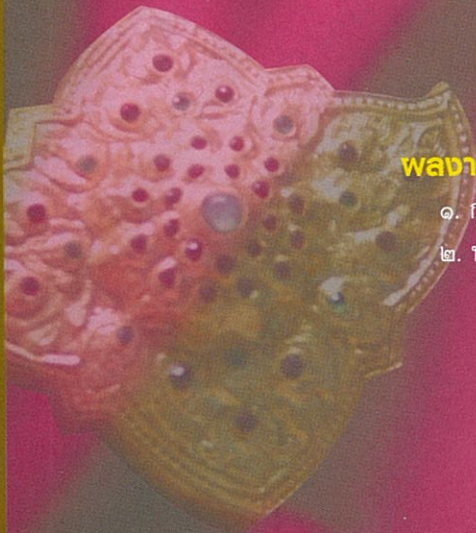
นางเนือง แผงสีคำ
 ๘ กันยายน ๒๔๕๗
 โรงเรียนวัดศาลาบันนังจีน ระดับชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ ๒ (เทียบเท่าสมัยนี้)
 ๓๖๘ ถ.พณิชย์เจริญ ต.ท่าลาด
 อ.เมือง จ.เพชรบุรี
 ๐๓๒ - ๔๒๘ ๕๓๘
 ๓๖๘ ถ.พณิชย์เจริญ ต.ท่าลาด
 อ.เมือง เพชรบุรี

นายน้อง ชูบดินทร์
 ค้าขาย
 นางหลง ชูบดินทร์
 ค้าขาย แม่บ้าน
 ๓ ในพี่น้องทั้งหมด ๖ คน

นายพร แผงสีคำ
 พนักงานรถไฟ (แต่งงานแล้วจึงมาทำทอง)
 ชาย ๕ คน หญิง ๑ คน
 ๑ นายอมร แผงสีคำ
 ๒ นางสาวมณฑา แผงสีคำ
 ๓ นายธนู แผงสีคำ
 ๔ นายอาวุธ แผงสีคำ
 ๕ นายอาคม แผงสีคำ
 ๖ นายคัมภีร์ แผงสีคำ

ผลงาน / รางวัลที่เคยได้รับ

๑. การทำทองรูปพรรณ, เครื่องประดับตามวิธีแบบโบราณ
๒. พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับรางวัลผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาฝีมือ(ช่างทอง)

๖๒ ตัวเมีย

การทำทองเมืองเพชรบุรี

ช่างทองเมืองเพชรบุรี เป็นช่างทองประเภททองรูปพรรณ แม้ว่าจะเป็นเมืองเก่า แต่ก็มีเพียงหลักฐานสมัยรัตนโกสินทร์เท่านั้น ชรวินโฆ่ง ชาวบางจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นจิตรกรที่มีชื่อเสียงโดดเด่นที่สุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงพอพระทัยในฝีมือการเขียนภาพของชรวินโฆ่งและเรียกใช้อยู่เสมอ ในปี พ.ศ. ๒๓๘๐ ชรวินโฆ่ง รับศิษย์คนหนึ่ง ซึ่งต่อมาคือ พระอาจารย์ฤทธิ เจ้าอาวาสวัดพลับพลาชัย ท่านเป็นชาวเพชรบุรี โดยกำเนิด ได้รับการถ่ายทอดวิชาเชิงช่างมาจากชรวินโฆ่ง และ พระอาจารย์ฤทธิ ได้รับนายหวน ตาลวันนามาเป็นศิษย์ ต่อมาเป็นช่างทองเมืองเพชร นายหวน ได้ถวายเป็นมหาดเล็กในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีหน้าที่ดูแลพระนครคีรี ท่านมีความสามารถในการทำทองรูปพรรณ และ แกะสลักลวดลายได้ทุกอย่าง ท่านมีอาชีพทำทองอยู่ที่บ้านประมาณ ๓๐ ปี นายหวนมีลูกศิษย์ฝีมือดี คือ พระอาจารย์เป้า

(วัดพระทรง) และนายพิน อินฟ้าแสง ซึ่งนายหวนกับลูกศิษย์มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แต่ช่างทองสายนี้ ไม่ปรากฏมีผู้ใดสืบทอดการทำทองรูปพรรณเลย ช่างทองเมืองเพชรรุ่นหลัง เป็นช่างทองที่อาศัยอยู่แถบหัวถนนพาณิชย์เจริญ บริเวณวัดเกาะและศาลเจ้าบ้านปิ่น จนถึงบริเวณตรอกท่าช่อง และมีตระกูลที่ทำทองอยู่หลายบ้าน คือ ตระกูลทองสัมฤทธิ์, ร้านซุนเซ็งซึ่งเป็นช่างชาวจีนรุ่นใหม่, ตระกูลซุบดินทร์, ตระกูลสุวรรณช่าง และ นางเนือง แฝงสีคำ

นางเนือง (ซุบดินทร์) แฝงสีคำ ซึ่งมาจากตระกูลทองสัมฤทธิ์อีกสายหนึ่ง คือ นางพับ ทองสัมฤทธิ์ ได้แต่งงานกับนายลิบ ซุบดินทร์ ซึ่งเป็นช่างเหล็ก ต่อมาทั้งสองก็หันมาทำทองรูปพรรณอย่างเดียว นางพับเป็นผู้ไม่หวงวิชาสอนการทำทองให้กับทุกคนที่อยากเรียน ใครจำเก่งก็ได้วิชาไปมาก ซึ่งนางเนือง แฝงสีคำก็มาฝึกทำทองกับนางพับและปัจจุบัน (ก.ศ. ๒๕๕๑) ครูเนืองก็ยังทำทองโบราณอยู่แม้จะอายุ ๙๕ ปีแล้วก็ตาม

ตุ้มหู ลายเต่าร้าง

สร้อยข้อมือ ลายลูกสน

ประวัติชีวิตและการศึกษา

ครูเนือง เริ่มฝึกวิชาช่างทำทองรูปพรรณมาตั้งแต่ อายุ ๑๔ ปี กับป้าพับและลุงลิป ชูบดินทร์ ซึ่งเป็น พี่ชายของพ่อ และสืบทอดการทำทองเพชรบุรีมา หลายชั่วอายุคน (รุ่นที่เรียนพร้อมกับครู มี ๕ คน ตอนนี้ตายไป ๓ คน แล้วเหลืออีกเพียง ๒ คน) ต่อมาอายุ ๒๙ ปี ได้สมรสกับนายพร แผงสีคำ และได้ยึดอาชีพทำทองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ครูเนืองทำงานไม่มีวันหยุด เพราะจะทำตลอดทั้งวัน ทั้งคืน แต่ว่าถ้าเมื่อยหรือแสบตา ก็จะหยุดพักผ่อน ทำไปนอนไป จึงทำให้ระยะเวลาทำงานชิ้นหนึ่งก็ ประมาณ ๑๐ วัน ลายสร้อยทองที่ครูมีความชอบ ส่วนตัวคือ ลาย ๖ เส้า, ๔ เส้า เป็นลายแบบ โบราณ ส่วนลายที่มีความละเอียดและทำยากคือ ลูกกระดุมทอง ลูกคำที่มาให้ครูเนืองทำทอง มา จากทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกรุงเทพฯ สุพรรณบุรี นครศรีธรรมราช เป็นต้น ลูกคำมีทั้งคนทั่วไปและ คนที่มีชื่อเสียง เช่น คุณหญิงแจ่มใส ศิลปอาชา, คุณกัญญา ศิลปอาชา, คุณรพีพรรณ เหลือง อร่ามรัตน์ (คุณจิ่งหรีด), คุณวัฒนา อัครวเหม และ อีกหลายท่านซึ่งครูจำได้บ้างไม่ได้บ้าง บางคนก็ สั่งเพราะอยากได้งานช่างทำทองฝีมือโบราณอย่าง ของครู บ้างก็สั่งเพื่อนำไปใช้ในการแต่งงาน บ้าง เก็บไว้เอง

ผลงานที่ปรากฏ

การทำทองในอดีต แตกต่างกับงานทำทองใน ปัจจุบันมาก เพราะในอดีตทองแผ่นละ ๒๐ บาท ทำง่าย ทองนี้มสีสวย แต่ทองปัจจุบันสีทองกะด้า กะด้าไม่สวยเหมือนสมัยก่อน *“งานที่ทำให้ลูกคำ ทุกชิ้น สำคัญคือที่ใจ เราเป็นคนทำ ก็ตั้งใจทำงาน ให้ออกมาสวยงาม อยากให้คนที่ได้ไปเวลาเขาใส่ แล้วมันดูสวยงาม เราก็รู้สึกดี ภูมิใจ ตัวเราก็รู้สึก สบายใจ คนที่เขาจ้างเราก็สบายใจ อย่างพระยา เทเวศร์ซึ่งเป็นคนเมืองเพชร ได้มาจ้างทำทองอยู่ บ่อย ๆ ทำให้รู้สึกภูมิใจ”* รางวัลที่ได้รับจากทาง ราชการนั้น รู้สึกภูมิใจ และคิดว่าทางราชการ ต้องการตอบแทนเรา เพราะเห็นว่าเราและสกุล ของเราเป็นคนดี

กระบวนการการถ่ายภาพ

ปัจจุบันครูเนือง มีอายุ ๙๕ ปีแล้ว ซึ่งได้สอนการทำทองให้กับบุตรสาว ชื่อ มณฑา แฝงสีคำ เดิมคุณมณฑารับราชการครู แต่ปัจจุบันออกมาดูแลครูเนืองและช่วยทำทองเมื่อมีโอกาสซึ่งคุณมณฑา จะเป็นบุตรคนเดียวที่ได้รับการถ่ายทอดวิชาการทำทองจากครูเนือง และปัจจุบันทำทองได้เกือบทุกชนิดแล้ว

สร้อย ลายลูกสน

ตุ้มหู ลายลูกสน

กระดุม ลายบัวสัตตบงกช

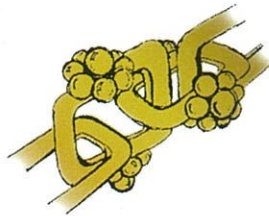
ชุดจี้ และต่างหู

กำไล ลายมังกร

ปะวะหล่ำทรงเครื่อง

สร้อย ลายเกลียวสมอ

สร้อยข้อมือ ลายลูกไม้ปลายมือ

ลายทองรูปพรรณของเมืองเพชรบุรี

ช่างทองโดยทั่วไปแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ ช่างทองรูปพรรณและช่างทำภาชนะต่าง ๆ ช่างทองเมืองเพชรบุรี อยู่ในกลุ่มช่างทองรูปพรรณ รูปแบบทองรูปพรรณของเมืองเพชรบุรี มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นิยมทำเครื่องประดับประเภทสร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน ตุ้มหู ลวดลายที่ได้สร้างสรรค์จนเป็นที่นิยมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีดังนี้

ปะวะหล่ำหรือปะวะหล่ำทรงเครื่อง เลียนแบบมาจากโคมจีน

สี่เส้า หกเส้า และแปดเส้า เป็นลวดลายการถักห่วงกลมขนาดเล็ก ๆ จำนวนมากอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำเป็นสร้อยคอและสายสะพายแล่ง สร้อยสี่เส้าจะมีขนาดเล็ก ลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม สร้อยหกเส้ามีขนาดปานกลางลักษณะกลมแต่จะมีร่องเล็กน้อย ส่วนสร้อยแปดเส้าจะมีขนาดใหญ่ ลักษณะกลมไม่มีร่อง

เกลียวสมอ เป็นสร้อยที่ทำจากลวดลายทองคำขดเป็นห่วงแล้วเชื่อมต่อกันเป็นลูกโซ่

ลูกสน มีลักษณะคล้ายลูกสนทะเล ประกอบด้วยโครงลวดทองขนาดเล็กต่อประกอบกัน

เต่าร้าง เป็นชื่อเรียกตุ้มหู มีลักษณะคล้ายพวงของผลเต่าร้าง

ลูกไม้ปลายมือหรือเล็บมือ เป็นทองรูปพรรณประเภทสร้อยข้อมือ คล้ายฝ่ามือและฝ่าเท้า

ดอกพิกุล เป็นลวดลายทอง นิยมใช้ตกแต่งหรือประกอบทองรูปพรรณลวดลายอื่น

ดอกมะลิ เป็นทองรูปพรรณมีลักษณะคล้ายดอกมะลิกำลังบาน

กำนันบัว เป็นชื่อเรียกกำไลข้อมือสำหรับเด็กในสมัยก่อนมีลักษณะเป็นห่วงขนาดใหญ่ กลมเกลี้ยง

บัวสัตตบงกช (กระดุม) เป็นลายทองรูปพรรณ เลียนแบบบัวสัตตบงกช มีชื่อเรียกในหมู่ช่างทอง

เมืองเพชรบุรีว่า กระดุม

บัวจกและมณฑป เป็นลวดลายของช่างเขียนลายไทย ซึ่งช่างทองได้นำมาออกแบบเป็นปิ่นปักผม

ประจํายาม คือลายโบราณต้องยัดชั้น สมัยโบราณเขาจะร้อยด้วยเชือก จะมีลูกปะคำประจํายาม

กำไลข้อมือเด็ก ลายกำนันบัว

ปิ่นปักผม

แหวน พญานาค

กำไล ลายตะขาบ

แหวน พิรอด

แหวน ผีเสื้อ

เสมา เป็นลวดลายที่ช่างทองสมัยโบราณนิยมทำเป็นแผ่นทอง และดุนให้เป็นลวดลายเสมา ผีเสื้อ เป็นทองรูปพรรณที่มีรูปแบบการสร้างสรรคจากโครงสร้างของผีเสื้อ

งู พญานาค และมังกร เป็นลวดลายทอง ซึ่งดัดแปลงจากสัตว์ประเภท งู ช่างนิยมทำเป็นแหวน งูประเภทต่าง ๆ

มังกร ลวดลายมังกร เป็นการแกะสลักผสมผสานการเคาะและดุนลวดลายลงบนแผ่นทองคำ ซึ่งดีขึ้นเป็นรูปกำไล

ตะขาบ เป็นลวดลายทองรูปพรรณ ที่เลียนแบบตัวตะขาบ นิยมทำเป็นสร้อยข้อมือ

พิรอด ในสมัยโบราณพิรอดเป็นแหวนซึ่งถักด้วยฝ้ายนัตหรือด้ายดิบ นิยมใช้เป็นเครื่องราง ช่างทองได้ดัดแปลงลวดลายมาทำเป็นแหวนพิรอด

ตะไค้ เป็นแหวนฝังพลอยหรือเพชรซีกทั่ว ๆ ไป แต่ช่างทองเมืองเพชรบุรีใช้วิชาการสลักลวดลาย

ตาบ ใช้ห้อยคอเหมือนจี้ หรือจะทำเป็นหัวเข็มขัดก็ได้

อุปกรณ์

๑. เบ้าหลอมทอง
๒. เครื่องเป่าทอง
๓. โต้ะทำทอง
๔. รางเททอง
๕. เครื่องรีด
๖. แป้นชักลวด
๗. เครื่องบดปลายทอง
๘. ปากคีบ
๙. แกนพันลวด
๑๐. คีม
๑๑. ทั่ง
๑๒. ค้อน
๑๓. ตะเกียง
๑๔. กรรไกร
๑๕. น้ำมันประสานทอง
๑๖. น้ำมัน
๑๗. วงเหล็กกวัดขนาดแหวน

เบ้าหลอมทอง

เครื่องเป่าทอง

รางเททอง

แป้นชักลวด

วงเหล็กกวัดขนาดแหวน

ปากคีบขนาดต่าง ๆ

ค้อนและ แกนพันลวด

กรรไกร

โต๊ะทำทองของครูเนื่อง

คีมขนาดต่าง ๆ

ขั้นตอนการทำทอง

๑. การหลอมทอง

นำทองแท่งหรือทองคำก่อนมาหลอมในเบ้าหลอมจนได้เป็นเนื้อทองเหลว ๆ แล้วเทลงในรางเทซึ่งในรางเท จะมีน้ำมันเครื่องอยู่ น้ำมันนี้มีไว้เพื่อให้ทองไหลไปได้โดยไม่ติดรางเหล็ก จะได้ทองเป็นแท่งหนา ๆ แล้วนำไปแช่น้ำเปล่าเพื่อให้ทองเย็นตัวและล้างน้ำมันออก

๑

๒. การรีด

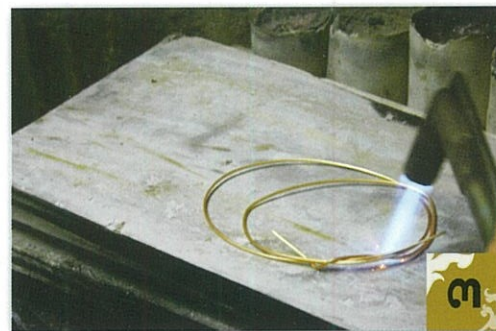
นำทองแท่งหนา ๆ ที่ได้นั้นมาไปรีดที่เครื่องรีด/รีดจากช่องใหญ่ไปเล็กไปเรื่อย ๆ จะได้เส้นทองที่มีขนาดเท่ากับเส้นลวดขนาดใหญ่

๓. การชัก

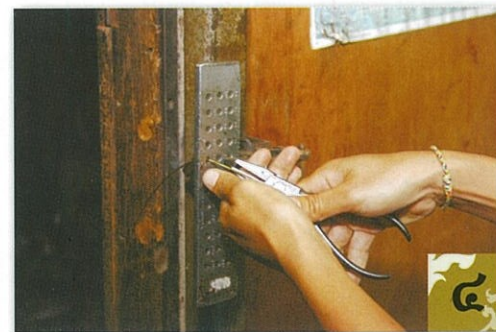
จากนั้นนำไปเข้าไฟเผาเพื่อให้ทองนิ่มหรืออ่อนตัวลง/ก่อนที่จะนำไปชัก เพื่อจะชักได้ง่ายขึ้น (หลังเผาไฟจะนำทองแช่น้ำเพื่อให้หายร้อนก่อนนำไปชัก) ต้องตีปลายลวดทองให้เล็กแหลมเหมือนเข็ม เพื่อที่จะให้ปลายผ่านทะลุเข้าแป้นชักได้ ดึงเส้นทองด้วยคีม ให้ลวดทองลอดผ่านรูที่ดึงจนถึงปลายอีกด้านหนึ่ง แป้นชักจะมีรูขนาดตั้งแต่ใหญ่แล้วค่อย ๆ เล็กลงเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้เส้นทองตามขนาดที่ต้องการ ขึ้นอยู่กับว่าจะต้องการชิ้นงานแบบไหนใช้ทองเส้นขนาดเท่าไร

๒

๓

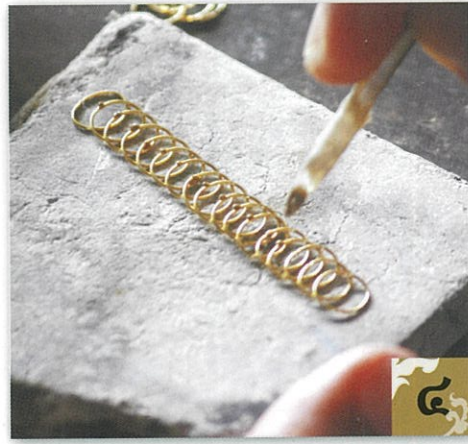
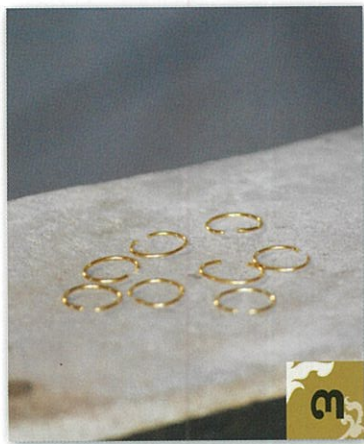

๔

๑. ทองแท่ง ก่อนนำมาหลอม
๒. นำทองแท่งลงหลอมในเบ้า
๓. การเตรียมเส้นทองก่อนรีดด้วยแป้น
๔. การชักลวดด้วยแป้น จากช่องใหญ่สุดไปจนถึงช่องที่เล็กที่สุด

- ๑-๒. การทำไขปลา
๓. การทำห่วง
๔. การเชื่อมห่วง
๕. ห่วงกลมที่เชื่อมแล้วนำมาบีบขึ้นรูปเป็นรูปหยดน้ำ เพื่อเตรียมทำสร้อยสี่เส้า

๕. การทำไขปลา

/ไขปลา คือ เม็ดทองที่ทำขึ้นมามีลักษณะกลมเหมือนไขปลาใหญ่ประมาณ ๑ มม. ช่างจะม้วนลวดทองบนแกนโลหะขนาดเล็ก/แล้วจะได้เป็นลวดทองคล้ายสปริง แล้วนำออกมาตัดให้เป็นวง เป่าไฟให้ทองละลาย ทองจะจับกันเป็นเม็ดกลม เรียกว่า ไขปลา

๕. การทำห่วงและเชื่อมห่วง

นำเส้นทองมาม้วนกับแท่งทองเหลืองกลม ม้วนขดไปจนหมดเส้น โดยใช้แม่แรงช่วยในการม้วน ซึ่งเลือกใช้ขนาดของแม่แรงตามความเหมาะสมของขนาดของทอง และต้องม้วนตอนที่ทองยังแข็งอยู่ไม่อย่างนั้นทองจะขด ๆ เหมือนหนังกบ ไม่เป็นเส้นตรงจะได้งานที่ไม่สวย นำทองที่ม้วนแล้วมาตัดเพื่อเป็นข้อ ๆ เพื่อเตรียมทำห่วง เมื่อได้ทองที่ตัดเป็นข้อ ๆ มาแล้ว นำมาเป่าด้วยไฟจากนั้นบีบให้ห่วงชิดเสมอกันและทำการเชื่อมห่วงคือนำห่วงที่บีบติดกันแล้วมาวางเรียงต่อ ๆ กัน จากนั้นเชื่อมด้วยการนำน้ำประสานทองแตะตรงรอยต่อของห่วงแล้วเป่าไฟจะได้ห่วงทองที่เชื่อมติดกันทั้งวงแล้วนำมาบีบเพื่อเตรียมไปถักตามลายที่ต้องการ โดยบีบจากห่วงวงกลมให้เป็นห่วงเหมือนหยดน้ำดั่งแบบ ๆ คือจะมีด้านหนึ่งแหลมเพื่อให้ง่ายในการนำไปถัก แล้วเป่าด้วยไฟอีกครั้ง

๖. การแกะและการดุน

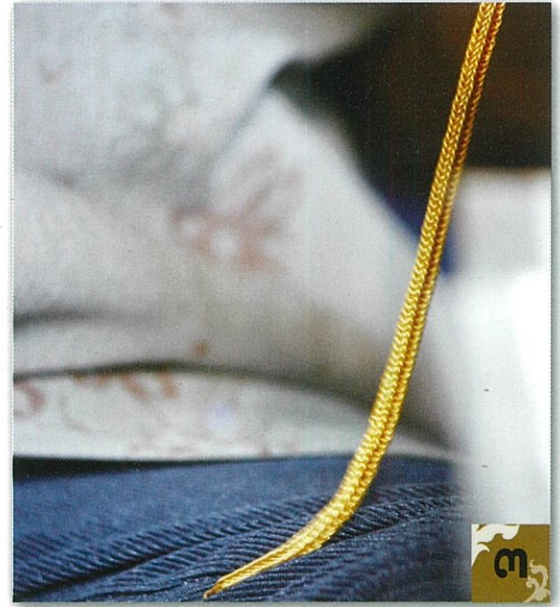
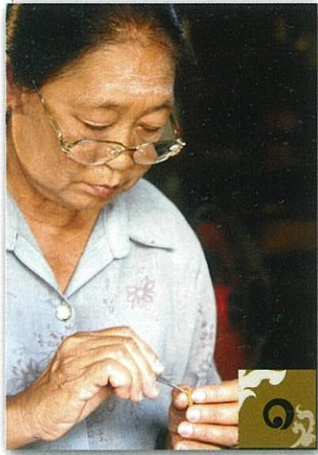
การแกะ คือการขูดเนื้อทองออกให้เป็นลวดลายที่ต้องการ ส่วนการดุนเป็นการทำลวดลายลงบนทองโดยการเคาะหรือกดให้เนื้อทองเป็นรอยลึกลงไป

๗. การตีผลึก

การตีผลึก คือการที่ช่างต้องการตีผลอยลงบนทองรูปพรรณ โดยใช้ชัน ส่วนใหญ่จะตีขอบบริเวณที่ต้องการตี

๑. คุณมณฑา แผงสีคำ กำลังทำสร้อยสี่เสา
๒-๕. การทำสร้อยสี่เสา

๕. การฝังผลึก

การฝังผลึก คือการติดพลอยลงในทองรูปพรรณโดยการขุดเนื้อทองให้เป็นร่องหลุมแล้วจึงฝังพลอยลงไป

๙. การถัก

การถัก ขึ้นอยู่กับลายที่ต้องการ ตัวอย่างที่ถักนี้เป็นลาย ๖ เสา จะใช้ทองที่บีบให้ด้านหนึ่งแหลม เพื่อใช้ในการสอดถักขึ้นเป็นลาย ๖ เสา เนื่องจากเส้นทองที่เล็กมาก ๆ จึงใช้อุปกรณ์ช่วยคือเหล็กแหลมและปากคีบในการสอดและดึงเพื่อถักเป็นลาย

๑๐. การทำน้ำประสานทอง

ทองคำบริสุทธิ์ หนัก ๑ เฟื้อง ผสมทองแดงครึ่งหุน หลอมปนกันทิ้งไว้ให้เย็นจากนั้นถูด้วยตะไบละเอียดนำผงละเอียดนี้มาผสมกับ น้ำประสานทอง Borax

๑๑. การต้ม ทำความสะอาดทอง

เมื่อได้ทองที่เสร็จสมบูรณ์แล้วนั้น เหลือขั้นตอนสุดท้ายคือการ ขัด ต้ม และทำความสะอาดเพื่อให้ได้ทองที่สวยงามและปราศจากน้ำบอแรกซ์ที่ติดมาจากกระบวนการทำ เริ่มด้วยการเผาให้ชิ้นงานแดงจนสุก แล้วแช่ด้วยกรดกำมะถัน (กรดซัลฟริก) เพื่อกัดเศษโลหะอื่นและน้ำประสานทองออก จากนั้นนำทองไปแช่ในน้ำเค็มจัด แล้วเผาไฟอีกครั้ง แล้วล้างออกด้วยน้ำสะอาด จากนั้นจึงนำทองไปต้มในน้ำส้มมะขามเปียกแล้วล้างน้ำสะอาดอีกครั้งจะได้ทองสะอาดสวยสดใส

๑๒. การย้อมทอง

เมื่อต้มทองและผึ่งให้แห้งแล้ว จึงนำมาเผาให้แดงอีกครั้ง นำลงต้มในน้ำย้อมที่ประกอบด้วยน้ำส้มมะขามเปียก กำมะถันผง ละลายในน้ำเกลือ ถ้าต้องการให้ทองเป็นสีเหลืองสุกก็ใส่กำมะถันมากหน่อย แต่ถ้าอยากให้ทองสีออกแดงอมส้ม ก็ใส่เกลือมากหน่อย เมื่อได้สีตามต้องการแล้วจึงนำทองรูปพรรณขึ้นมา แล้วล้างน้ำ ห่อด้วยผ้าขาวบางชุบน้ำหมาด ๆ นำไปอังไฟด้วยเตาถ่านให้ผ้าที่ห่อไว้แห้ง ก็จะได้ทองรูปพรรณที่สวยงามปลั่งตามที่ต้องการ

ปัจจุบันได้เลิกทำการชุบแบบโบราณเพราะสีของทองจะออกแดงเป็นจ้ำ ๆ รวมทั้งผู้ที่นำไปสวมใส่ บางคนมีเนื้อเค็ม บางคนเนื้อเปรี้ยว ก็ทำให้ทองสีออกแดงเป็นจ้ำ ๆ จึงไม่เป็นที่นิยม และเลิกใช้ในที่สุด ปัจจุบันชุบโดยใช้น้ำยาสำเร็จรูป

การสร้างสรรค์ชิ้นทองรูปพรรณ

การทำสร้อยสี่เสา ทกเสา และ แปดเสา

วัดความยาวของสร้อยที่ลูกค้าต้องการ แล้วนำมาคำนวณการชั่งลวด สร้อยสี่เสาจะต้องชั่งลวดให้มีความยาว ๑๔ ส่วนของความยาวของสร้อยที่ลูกค้าต้องการ สร้อยทกเสา ต้องชั่งลวดยาว ๓๒ ส่วนของความยาวของสร้อย สร้อยทกเสาสองชั้นต้องชั่งลวดให้ยาว ๔๖ ส่วนของความยาวของสร้อยที่ต้องการ สร้อยแปดเสาต้องชั่งลวดให้ยาว ๕๔ ส่วนของความยาวของสร้อยที่ลูกค้าต้องการ โดยปกติแล้วการทำสร้อยลักษณะนี้ ๑ เส้นจะต้องมีทองหนักตั้งแต่ ๓ บาทขึ้นไป เมื่อชั่งลวดได้แล้ว นำลวดทองไปม้วนบนแกนเหล็ก แล้วตัดให้เป็นห่วงกลม แล้วเป่าแล่นเพื่อเชื่อมให้เป็นห่วงแต่ละห่วง จากนั้นก็นำห่วงนั้นมาสานและถักให้เป็นสร้อยสี่เสา ทกเสา แปดเสา ทั้ง ๓ แบบจะต่างกัน ตรงชั้นลายครั้งแรก เริ่มแรกก็ให้บีบกลางห่วงให้ชิดกัน ๒ ห่วง แล้วนำมาซ้อนกันเป็นรูป กากบาท จะดูเหมือนมีห่วง ๔ วง จากนั้นก็ขึ้นลายทีละ ๔ ห่วงเรียกว่า สร้อยสี่เสา ชั้นที่ละ ๖ ห่วง ก็เรียกว่า ทกเสา ชั้นที่ละ ๔ ห่วง ก็เรียกว่า ๘ เสา

การทำลูกสน

เริ่มจากการนำลวดทองมาหักกลายให้เป็นดอกพิกุลซึ่งมีกลีบดอก ๑๒ ดอก จากนั้นใช้คีมช่วยบีบและจัดให้เป็นลายดอกพิกุล แล้วเป่าเชื่อมให้ปลายติดกัน ทำห่วงวงกลมทำเป็นตรงกลางของดอกพิกุล ลูกสน ๑ ลูกจะใช้โครงที่เป็นดอกพิกุล ๒ โครง นำดอกพิกุลมาตัดโค้งโดยการกดกับกระแทแบบ แล้วปะกบเชื่อมติดกันจะได้เป็นโครงของลูกสน จากนั้นนำไขปลาไปติด โครงลูกสนตามแบบ

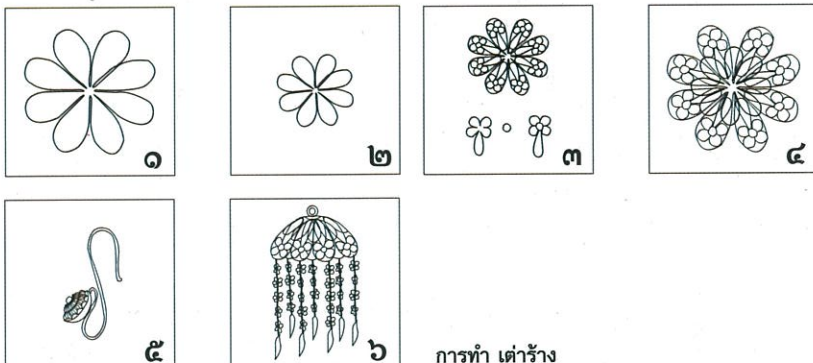
การทำกระดุม

การทำกระดุม จะต้องทำ ๒ ส่วน คือส่วนฐานและ ส่วนยอด ส่วนฐาน ทำเป็นดอกจัน มีกลีบดอก ๙ กลีบ ขึ้นมา ๒ ดอก ดอกใหญ่ ๑ ดอก ดอกเล็ก ๑ ดอก ในกลีบดอกจันดอกใหญ่แต่ละกลีบจะทำดอกจันขนาดเล็กที่มีหางปลากับเกสรที่ทำด้วยไขปลาใส่ไว้ นำดอกจันดอกเล็กที่ทำไว้มาซ้อนด้านบน ขยับให้ได้ตามลาย แล้วเชื่อมติดด้วยน้ำประสานทอง แล้วนำไปขึ้นรูปด้วยกระแทเคื่อง์ ดัดแผ่นทองแล้วตัดโค้งอีกครั้ง

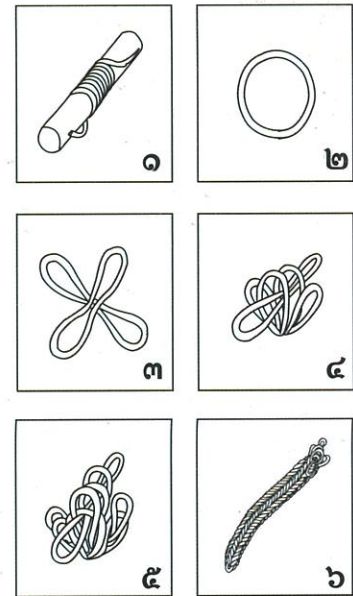
ส่วนยอด เริ่มจากการใช้ลวดทองม้วนกับแกนโลหะขนาดเล็กคล้ายสปริง แล้วนำลวดสปริงนั้นมาทำเป็นวงกลม ๔ วง ให้วงเล็กลง กว่าวงแรกเพื่อนำมาซ้อนกัน เชื่อมด้วยน้ำประสานทอง แล้วท้ายยอดด้วยไขปลาพองใหญ่ เป็นชั้นสุดท้าย

การทำ เต่าร้าง

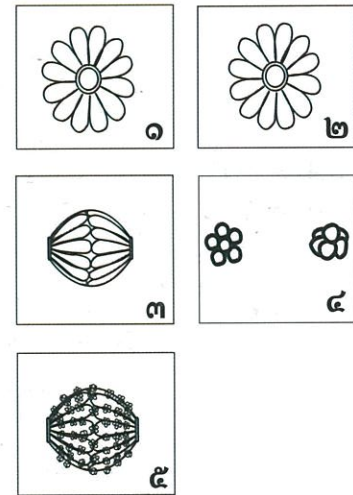
เต่าร้าง เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีผลเป็นพวง ช่างทองจะใช้ส่วนฐานของกระดุมมาทำเป็นส่วนบนของเต่าร้าง จับให้คว่ำลง แล้วติดห่วงกลมตรงเกสรของดอกจันดอกใหญ่ เพื่อใช้เกี่ยวส่วนปลายของดอกจันดอกใหญ่ ช่างจะใช้ห่วงขนาดเล็กติดปลายกลีบละห่วง แล้วติดดอกจันเล็ก ๆ ๔ ดอกเชื่อมติดกันด้วยห่วงกลมเล็ก ส่วนปลายสุดของแต่ละสาย ใช้แผ่นทองแบน ๆ เล็กตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมเข้าหาลามตัดแฉวนห้อยอยู่

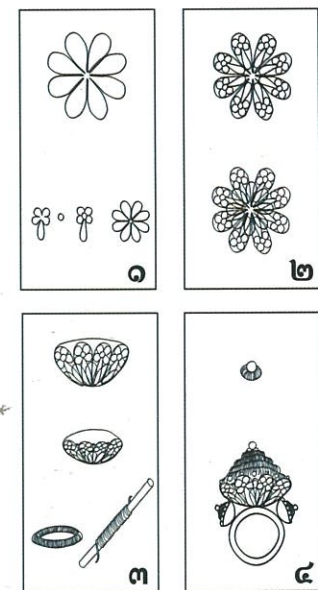
การทำ เต่าร้าง

การทำสร้อยสี่เสา ทกเสา และ แปดเสา

การทำลูกสน

การทำกระดุม

“งานที่ทำให้ลูกค้าทุกชิ้น มันสำคัญที่ใจเราด้วยนะ
เราเป็นคนทำ ใจต้องคิดด้วย ทำให้เขาสวยงาม ถ้าไม่
สวยงาม ฉันไม่เอาฉันรื้อใหม่ อยากให้เขาใส่ทนทน”

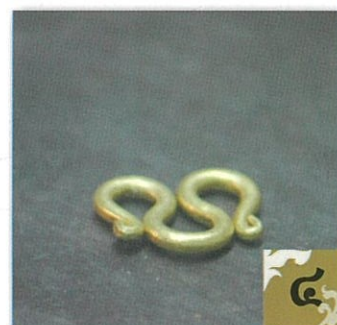
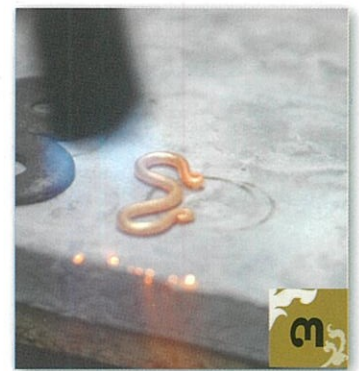
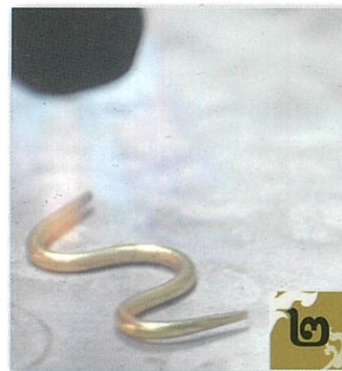
ครูเนือง แฝงสีคำ

การตีตะขอ

ตัดทองตามขนาดที่ต้องการนำมาทำตะขอ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะทำตะขอ
สร้อยคอหรือสร้อยข้อมือและดูขนาดให้เหมาะสมกับขนาดของสร้อย

- นำมาเผาด้วยไฟให้ทองอ่อนตัว
- ตีปลายทั้ง ๒ ด้าน ให้แหลมด้วยฆ้อนหรือเหล็ก ขึ้นอยู่กับขนาดของทอง
ว่าหนาอย่างน้อยแค่ไหน
- เผาด้วยไฟอีกครั้งเพื่อให้ทองอ่อนตัวแล้วนำมาตีเพื่อลบเหลี่ยมที่ปลาย
ให้ได้ปลายที่กลมกลิ้ง
- เผาไฟอีกครั้งแล้วนำมาคลึงด้วยเหล็กให้ตัวตรงกลางกลมกลิ้ง ไม่มีเหลี่ยม
ดูเรียบร้อย
- เผาไฟอีกครั้งแล้วจุ่มน้ำก่อนนำมาตัดเป็นตะขอ โดยใช้มือกับแท่งทอง
เหลืองช่วยในการตัด ตรงปลายตะขอมนๆ ใช้คีมช่วยในการบีบ
หากทองแข็งไปตัดไม่ได้ก็เผาด้วยไฟ
- เผาไฟ สลับกับการตัดจนตะขอเข้ารูป ได้ตะขอที่สมบูรณ์

๑. การใช้มือกับแท่งทองเหลืองช่วย
ในการตัดตะขอ
- ๒-๓. ขั้นตอนการเผาไฟ สลับกับการตัด
ตะขอให้เข้ารูป
๔. ตะขอทองคำที่เสร็จสมบูรณ์

ครูเนื่อง แฝงสีคำ ช่างทอง ๔ แผ่นดินแห่งเมืองเพชรบุรี ที่ยังคงมุ่งมั่นที่จะสืบทอดการทำทองรูปพรรณลายโบราณกว่า ๒๐ ลาย ซึ่งมีเฉพาะที่จังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น เสียงไฟที่เป่าพ่นออกมาจะไม่หยุดเงียบ เพราะวันนี้ครูเนื่อง ช่างทองโบราณ ได้ส่งผ่านวิชาของการทำทองของต้นตระกูลชুবดินทร์ สู่ ตระกูล แฝงสีคำ (บุตรสาว คือคุณมณฑา แฝงสีคำ) เรียบร้อยแล้ว ตลอดระยะเวลากว่า ๗๕ ปีที่ครูเนื่อง นั่งอยู่ตรงหน้าบ้าน พร้อมกับคู่ทำทองคู่ใจใบเล็ก ๆ ใบนั้น ได้สร้างและประดิษฐ์งาน ถักทอ ร้อยต่อ เชื่อมเป่า พ่นไฟ ให้บรรจงออกมาจากฝีมือบรมครูแห่งช่างทองเมืองเพชรขึ้นแล้วขึ้นเล่า นับไม่ถ้วน หลายคนที่ได้เคยสัมผัสชิ้นงานเครื่องทองของครูเนื่อง ต่างยอมรับเป็นเสียงเดียวกันว่ามีความสวยงามละเอียดอ่อน กว่าทองรูปพรรณที่ขายอยู่ตามท้องตลาดมากมายหลายเท่าตัวหนัก ซึ่งผลงานเหล่านี้นับเป็นสมบัติของแผ่นดิน ที่บรรจงสร้างขึ้นโดยบรมครู แห่งจังหวัดเพชรบุรี

